

Lidt af Anna Elises historie - fra "Støtten" 1996 og 1997

Støttens redaktør havde 2. juli i år fornøjelsen at drikke eftermiddagskaffe hos fhv. fiskeskipper Robert Rud i Esbjerg.

Han fyldte 80 år i august og har sejlet med »Anna Elise« i de første fire år af skibets eksistens fra det blev bygget på Christoffersens Værft på Fanø i 1932. Han var jungmand hos sin farbror Ole Jensen Rud, og det var Ole Rud, der fik bygget kutteren til sig selv i 1932.

Samtalen med Robert Rud kaster nyt lys over »Anna Elises« historie. Det er således ikke korrekt, at en Niels Rud skulle have bygget et skib til sig selv og til hver af to sønner.

»Anna Elise« hed oprindelig »Niels Rud« efter Ole Ruds far, kystfisker Niels (Jensen) Rud, Harboøre, og Ole Rud sejlede med det til han gik på pension i slutningen af 1950'erne. Han døde i 1972.

Ole Rud var ud af en søskendeflok på fem-seks brødre og to-tre piger. Rud-slægten stammer fra Harboøre/Thyborøn, hvor mange af slægtens medlemmer stadig bor.

Ole Rud drog i 1920'erne fra Harboøre til Esbjerg og deres mor fulgte pø om pø med til Esbjerg. Robert Rud er den eneste af brorsønnerne, der stadig lever.

Fem af disse brorsønner skal senere blive fiskere. Den sjette blev snedker/tømrer. En af de fem, Jens Rud, tabte lysten til fiskeri under 2. verdenskrig efter de nervepirrende sejlads mellem søminer og under beskydning af fly. Jens Rud blev siden bestyrer af sømandshjemmet i Skagen og drev efterfølgende Missionshotellet i Fredericia i mange år.

Ole Rud og hans fem/siden fire brorsønner kommer til at udgøre Rud-slægtens Esbjerg-gren af fiskere. Selv fik Ole Rud to døtre og en son, der ikke har været fisker, men i dag er pensioneret embedsmand fra Esbjerg Kommune. Ingen af brorsønnernes børn er blevet fiskere. Ole Ruds svigersøn, fiskeskipper Chr. Olesen, er ud af stor fiskerfamilie. Han havde i en periode datidens største trækutter »Niels Oleo«, der dog ikke eksisterer mere.

Rud-slægten var medlemmer af Indre Mission, og Esbjerg-grenen kommer da også til at tilhøre, hvad der kaldtes missionsflåden. Dens medlemmer var blandt andet kendetegnet ved ikke at fiske om søndagen

Missionsflåden bestod af mange dygtige og højt respekterede fiskere, der stiftede deres eget forsikringsselskab Union. De fandt det for dyrt at være med i de generelle forsikringer og ville hellere være sig selv.

Kravene og forventningerne om, at man passede på sine skibe og sit udstyr og ikke lob unødige risici var høje i Union, og udgifterne dermed tilsvarende lavere.

Helt op til 1960'erne var det et krav for at være medlem af Union, at man ikke fiskede om søndagen. Derefter blev det en privatsag.

Selv købte Robert Rud egen kutter, »Dixie«, i 1946, og sejler med »Dixie« til han holdt op med at fiske i 1984. Målet for alle fiskere var at fa sin egen kutter, og det fik de fem brorsønner med tiden. Hans bror Jens Rud solgte dog efter besættelsen sin og gik som nævnt i land.

»Niels Rud« havde en besætning på i alt fire mand, og man fiskede til dam det meste af sæsonen. Om sommeren isede man. Landingen af levende fisk gjorde, at turene var relativt korte. Typisk gik man ud natten til mandag efter midnat og kom tilbage efter nogle døgn.

Fiskene, altovervejende rødspætter, blev solgt til opkøbere på kajen. Man tingede om prisen. Havde noget allerede landet den dag, lå prisen nogenlunde fast. Ofte gik man til havs igen efter en kop kaffe på havnens sømandshjem uden at nå hjem. En daglig auktion opstod først, da man for alvor kunne ise fisk. Dammen i »Niels Rud« bliver senere tætnet, så der kunne sejles med isede fisk hele sæsonen.

Robert Rud husker krigsårene som belastende for fiskerne. Selv om de var hårdføre folk, tålte mange ikke nervepresset ved at sejle mellem søminer og blive beskydt fra fly, der i følge Robert Rud bade kunne være tyske og engelske. Robert Rud har personlig oplevet, at blive beskydt fra et fly, hvis pilot han kunne se. Robert Rud flygtede ned i maskinen, og der skete ikke besætningen noget. De, der kunne tale mosten, endte med at blive ret frygtløse overfor krigens særlige farer.

Fiskerfamilierne var store. Ole Ruds hustru Inger var for eksempel ud af en særlig stor søskendeflok på 16. Sammenholdet var og er stort i Rud-familien. Selv i dag mødes alle så vidt muligt, når der er mærkedage i familien. De seks brorsønner fik i alt 31 børn.

Lidt til Claus: »Niels Ruds motor var en en-cylindret Munktel på 72 HK. Forst i 1958 fik skibet en to-cylindret 110 HK Hundested'er.

Anna Elise har fået sin egen private "historiker" Kedde, Christian Christensen, fra Skelde i Sønderjylland. Han interesserer sig for gamle skibe og har blandt andet brugt en del af sin tid til at spore Anne Elises historie fra Esbjerg og Fanø.

Anna-Elise var på disse kanter kendt under navnet Niels Rud, skibets oprindelige navn indtil 1954. Niels Rud er bygget i 1932 på Fanø Bådværft af skibsbygger Christoffersen for familien Rud fra Esbjerg. Skibet blev bygget som det sidste af tre skibe for Familien.

Niels Rud havde svigersønnen Gunnar Bundgaard som skipper og et familiemedlem, Robert Rud, som jungmand. Robert Rud er den eneste nulevende af de tre.

Dette er kun en lille forsmag på Anna Elises historie, som Kedde har fundet frem. Han arbejder videre på sagen, og i næste nummer af STØTTEN regner vi med at kunne fortælle mere af sagaen om Anna Elise.

Støtten feb 1997

Fhv. fiskeskipper Robert Rud, Esbjerg, døde i januar 1997, 80 år. Robert Rud var brorsøn til Ole Jensen Rud, der i 1932 fik bygget »Anna Elise«, som dengang hed »Niels Rud«. Robert Rud sejlede med »Niels Rud« som jungmand i de første år, skibet var på havet. Støttens journalist, Else havde den glæde at besøge Robert Rud den 2. juli 1996 og høre hans beretning om livet som fisker og om Rud-slægten. Takket være ham har vi en god del af skibets historie i behold som fortalt i Støtten nr. 3, 1996.

Det var hårdt slid at fiske med snurrevod i Nordsøen. Fra Søfartsmuseet i Esbjerg har vi skaffet fem enestående fotos af kutteren »Niels Rud«/senere »Anna Elise« in action i 1954. Skibets første ejer Ole Rud og hans besætning trækker, formentlig rødspætter, i land. Ole Rud var skipper på »Niels Rud« i 25 år til 1957.